

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 1ης Δεκεμβρίου 2022 *

«Προδικαστική παραπομπή – Οδηγία 2011/7/ΕΕ – Καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές – Άρθρο 2, σημείο 1 – Έννοια της “εμπορικής συναλλαγής” – Αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης στα οποία υποβλήθηκε ο πιστωτής λόγω καθυστέρησης πληρωμής από τον οφειλέτη – Άρθρο 6 – Ελάχιστο κατ’ αποκοπήν ποσό 40 ευρώ – Καθυστέρηση πλειόνων πληρωμών οι οποίες έχουν χαρακτήρα αμοιβής για παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών που πραγματοποιούνται σε εκτέλεση μίας και μόνης σύμβασης»

Στην υπόθεση C-419/21,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (πρωτοβάθμιο επαρχιακό δικαστήριο Βαρσοβίας, Πολωνία) με απόφαση της 21ης Ιουνίου 2021, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Ιουλίου 2021, στο πλαίσιο της διαδικασίας

X sp. z o.o. sp.k.

κατά

Z,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους N. Piçarra (εισηγητή), προεδρεύοντα, N. Jääskinen και M. Gavalec, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. M. Collins

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- το Z, εκπροσωπούμενο από τον A. Moroziewicz, adwokat,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την M. Brauhoff και τον G. Gattinara,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πολωνική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, σημείο 1, και του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές (ΕΕ 2011, L 48, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της X sp. z o.o. sp.k. και του Z, με αντικείμενο αγωγή κατ' αποκοπήν αποζημίωσης για τα έξοδα είσπραξης που προέκυψαν λόγω διαδοχικών καθυστερήσεων πληρωμών στο πλαίσιο μίας και μόνης σύμβασης.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 3, 17, 19 και 22 της οδηγίας 2011/7 έχουν ως εξής:
 - «(3) Πολλές πληρωμές στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των οικονομικών φορέων ή μεταξύ των οικονομικών φορέων και των δημόσιων αρχών γίνονται αργότερα από την ημερομηνία που έχει συμφωνηθεί στη σύμβαση ή που καθορίζεται στους γενικούς εμπορικούς όρους. Παρά το γεγονός ότι τα αγαθά έχουν παραδοθεί ή οι υπηρεσίες έχουν παρασχεθεί, πολλά από τα αντίστοιχα τιμολόγια πληρώνονται πολύ αργότερα από την προθεσμία τους. Αυτού του είδους οι καθυστερήσεις πληρωμών επηρεάζουν αρνητικά τη ρευστότητα και περιπλέκουν τη χρηματοοικονομική διαχείριση των επιχειρήσεων. Επηρεάζουν, επίσης, την ανταγωνιστικότητα και την αποδοτικότητά τους, όταν ο πιστωτής υποχρεώνεται να ζητήσει εξωτερική χρηματοδότηση λόγω των καθυστερήσεων πληρωμών. [...]
 - [...]
 - (17) Οι πληρωμές που πραγματοποιεί ο οφειλέτης θα πρέπει να θεωρούνται εκπρόθεσμες, για τον σκοπό της τεκμηρίωσης απαίτησης τόκων υπερημερίας, εφόσον ο πιστωτής δεν έχει στη διάθεσή του το οφειλόμενο ποσό κατά την καταληκτική ημερομηνία, ενώ έχει εκπληρώσει τις νομικές και συμβατικές υποχρεώσεις του.
 - [...]
 - (19) Είναι αναγκαία η ικανή αποζημίωση των πιστωτών για τα έξοδα είσπραξης που οφείλονται στις καθυστερήσεις πληρωμών, ώστε να αποτρέπονται τέτοιου είδους καθυστερήσεις. Τα έξοδα είσπραξης θα πρέπει, επίσης, να περιλαμβάνουν την είσπραξη του διοικητικού κόστους και την αποζημίωση για το εσωτερικό κόστος που οφείλεται στην καθυστέρηση της πληρωμής για την οποία η παρούσα οδηγία θα πρέπει να καθορίσει ελάχιστο

κατ' αποκοπήν ποσό το οποίο θα μπορεί να αθροίζεται με τον τόκο υπερημερίας. Η αντιστάθμιση σε μορφή κατ' αποκοπήν ποσού θα πρέπει να αποσκοπεί στον περιορισμό του διοικητικού και του εσωτερικού κόστους που συνεπάγεται η είσπραξη. [...]

[...]

(22) Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να εμποδίζει την πραγματοποίηση πληρωμών με δόσεις ή κλιμακωτών πληρωμών. Ωστόσο, κάθε δόση ή πληρωμή θα πρέπει να καταβάλλεται σύμφωνα με τους συμφωνημένους όρους και να υπόκειται στους κανόνες περί εκπρόθεσμων πληρωμών που περιλαμβάνονται στην παρούσα οδηγία.»

4 Το άρθρο 1 της ίδιας οδηγίας φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής» και ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, προκειμένου να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να ενισχυθεί με τον τρόπο αυτόν η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των [μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)].

2. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλες τις πληρωμές που έχουν χαρακτήρα αμοιβής στο πλαίσιο εμπορικών συναλλαγών.»

5 Σύμφωνα με το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1) “εμπορική συναλλαγή”: κάθε συναλλαγή μεταξύ επιχειρήσεων ή μεταξύ επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών, η οποία οδηγεί στην παράδοση αγαθών ή στην παροχή υπηρεσιών έναντι αμοιβής·

[...]

4) “καθυστέρηση πληρωμής”: η μη πραγματοποίηση πληρωμής μέσα στη συμβατική ή εκ του νόμου προθεσμία, εφόσον πληρούνται οι όροι του άρθρου 3 παράγραφος 1 ή του άρθρου 4 παράγραφος 1·

[...].»

6 Το άρθρο 4 της ίδιας οδηγίας φέρει τον τίτλο «Συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών» και προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, κατά τις εμπορικές συναλλαγές στις οποίες ο οφειλέτης είναι δημόσια αρχή, ο πιστωτής δικαιούται, κατά την εκπνοή της προθεσμίας που ορίζουν οι παράγραφοι 3, 4 ή 6, νόμιμο τόκο υπερημερίας, χωρίς να απαιτείται όχληση, εφόσον πληρούνται οι εξής όροι:

α) ο πιστωτής έχει εκπληρώσει τις συμβατικές και νομικές του υποχρεώσεις· και

β) ο πιστωτής δεν έχει λάβει το οφειλόμενο ποσό εγκαίρως, εκτός εάν ο οφειλέτης δεν ευθύνεται για την καθυστέρηση.»

7 Κατά το άρθρο 5 της οδηγίας 2011/7, το οποίο φέρει τον τίτλο «Χρονοδιαγράμματα πληρωμής»:

«Η παρούσα οδηγία ισχύει με την επιφύλαξη της δυνατότητας των συμβαλλομένων να συμφωνήσουν, τηρουμένων των σχετικών διατάξεων της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας, σε χρονοδιαγράμματα πληρωμής που θα προβλέπουν την καταβολή του οφειλόμενου ποσού σε δόσεις. Στις περιπτώσεις αυτές, εάν οποιαδήποτε από τις δόσεις δεν καταβληθεί έως τη συμφωνημένη ημερομηνία, ο τόκος και η αποζημίωση που προβλέπει η παρούσα οδηγία υπολογίζονται με αποκλειστική βάση τα ληξιπρόθεσμα ποσά.»

8 Το άρθρο 6 της οδηγίας φέρει τον τίτλο «Αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης» και προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, εφόσον καθίσταται απαιτητός τόκος υπερημερίας σε εμπορικές συναλλαγές σύμφωνα με το άρθρο 3 ή το [άρθρο] 4, ο πιστωτής δικαιούται να λάβει από τον οφειλέτη τουλάχιστον το σταθερό ποσό των 40 ευρώ.

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι το κατά την παράγραφο 1 κατ' αποκοπήν ποσό είναι απαιτητό χωρίς να απαιτείται όχληση και ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης του πιστωτή.

3. Ο πιστωτής δικαιούται, επιπλέον του κατά την παράγραφο 1 κατ' αποκοπήν ποσού, να ζητήσει από τον οφειλέτη εύλογη αποζημίωση για οποιαδήποτε σχετικά υπολειπόμενα έξοδα είσπραξης πάνω από το κατ' αποκοπήν ποσό, που οφείλονται στην καθυστερημένη πληρωμή του οφειλέτη. Τούτο θα μπορούσε να περιλαμβάνει δαπάνες που οφείλονται, μεταξύ άλλων, στη χρήση δικηγόρου ή οργανισμού είσπραξης οφειλών.»

9 Το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας φέρει τον τίτλο «Καταχρηστικοί όροι συμβάσεων και πρακτικές» και ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι συμβατικός όρος ή πρακτική που αφορά την ημερομηνία ή την προθεσμία πληρωμής, το επιτόκιο για την καθυστέρηση της πληρωμής ή την αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης είτε δεν έχει εκτελεστό χαρακτήρα είτε γεννά αξίωση αποζημίωσης, εάν έχει κατάφωρα καταχρηστικό χαρακτήρα για τον πιστωτή.

Για την εκτίμηση του τυχόν καταχρηστικού χαρακτήρα συμβατικού όρου ή πρακτικής για τον πιστωτή, υπό την έννοια του πρώτου εδαφίου, συνεκτιμώνται όλες οι περιστάσεις της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων:

[...]

γ) του εάν ο οφειλέτης διαθέτει οιονδήποτε αντικειμενικό λόγο απόκλισης [...] από το κατ' αποκοπήν ποσό κατά το άρθρο 6 παράγραφος 1.»

Το πολωνικό δίκαιο

10 Το άρθρο 4, σημείο 1, του *ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym oρόznieniom w transakcjach handlowych* (νόμου για την καταπολέμηση των υπερβολικών καθυστερήσεων στις εμπορικές συναλλαγές), της 8ης Μαρτίου 2013, όπως κωδικοποιήθηκε (Dz. U. του 2021, θέση 424, στο εξής: νόμος της 8ης Μαρτίου 2013), ορίζει την «εμπορική συναλλαγή» ως «σύμβαση που αφορά την

παράδοση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών εξ επαχθούς αιτίας, αν τα μέρη που αναφέρονται στο άρθρο 2 [του εν λόγω νόμου] συνάπτουν την εν λόγω σύμβαση σε σχέση με την ασκούμενη δραστηριότητα».

11 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του ίδιου νόμου έχει ως εξής:

«Στις εμπορικές συναλλαγές στο πλαίσιο των οποίων ο οφειλέτης είναι δημόσιος φορέας, ο δανειστής δικαιούται να λάβει, χωρίς όχληση, τους νόμιμους τόκους υπερημερίας για καθυστέρηση στις εμπορικές συναλλαγές για την περίοδο από την ημέρα κατά την οποία η παροχή σε χρήμα κατέστη απαιτητή μέχρι την ημέρα της καταβολής, εφόσον πληρούνται σωρευτικώς οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1) ο δανειστής εκτέλεσε την παροχή του·

2) ο δανειστής δεν έχει λάβει την πληρωμή εντός της οριζόμενης στη σύμβαση προθεσμίας.»

12 Το άρθρο 10, παράγραφοι 1 έως 3, του ίδιου νόμου ορίζει τα εξής:

«1. Από την ημέρα που αποκτά το δικαίωμα είσπραξης τόκων κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, ή το άρθρο 8, παράγραφος 1, ο δανειστής δικαιούται, χωρίς όχληση, να λάβει από τον οφειλέτη ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης το ισόποσο των:

1) 40 ευρώ, εφόσον η αξία της χρηματικής παροχής δεν υπερβαίνει τα 5 000 πολωνικά ζλότι [PLN] [(περίπου 1 070 ευρώ)]·

2) 70 ευρώ, εφόσον η αξία της χρηματικής παροχής υπερβαίνει τα 5 000 [PLN], αλλά είναι κατώτερη των 50 000 [PLN] [(περίπου 10 700 ευρώ)]·

3) 100 ευρώ, εφόσον η αξία της χρηματικής παροχής είναι ίση ή μεγαλύτερη των 50 000 [PLN].

[...]

2. Πέραν του ποσού της παραγράφου 1, ο πιστωτής έχει δικαίωμα να του αποδοθούν τα εύλογα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε για την είσπραξη των απαιτήσεων.

3. Το δικαίωμα είσπραξης του ποσού της παραγράφου 1 αφορά τις εμπορικές συναλλαγές, με την επιφύλαξη του άρθρου 11, παράγραφος 2, σημείο 2.»

13 Κατά το άρθρο 11 του νόμου της 8ης Μαρτίου 2013:

«1. Οι συμβαλλόμενοι σε εμπορική συναλλαγή μπορούν να καταρτίσουν στη σύμβασή τους χρονοδιάγραμμα εκπλήρωσης της χρηματικής παροχής σε δόσεις, υπό την προϋπόθεση ότι η κατάρτιση ενός τέτοιου χρονοδιαγράμματος δεν είναι προδήλως καταχρηστική έναντι του δανειστή.

2. Εφόσον οι συμβαλλόμενοι σε εμπορική συναλλαγή έχουν ορίσει στη σύμβασή τους ότι η παροχή σε χρήμα θα εκπληρωθεί σε δόσεις:

1) οι τόκοι που προβλέπονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, ή το άρθρο 8, παράγραφος 1,

2) το ποσό που προβλέπεται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, και η απόδοση των καταβληθέντων εξόδων είσπραξης που αναφέρονται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, οφείλονται για κάθε μη καταβληθείσα δόση.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 14 Η X, εταιρία πολωνικού δικαίου, συνήψε με το Z, δημόσιο νοσοκομείο, σύμβαση δυνάμει της οποίας έπρεπε να παραδώσει διαδοχικά στο νοσοκομείο αυτό, σύμφωνα με προκαθορισμένο χρονοδιάγραμμα, ιατρικό υλικό. Η αμοιβή για κάθε παράδοση έπρεπε να καταβληθεί εντός 60 ημερών.
- 15 Καθόσον το Z δεν εξόφλησε εμπροθέσμως τις οφειλόμενες πληρωμές για δώδεκα διαδοχικές παραδόσεις αγαθών, η X άσκησε ενώπιον του Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (πρωτοβάθμιου επαρχιακού δικαστηρίου Βαρσοβίας, Πολωνία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου, αγωγή με αίτημα να υποχρεωθεί το Z, σύμφωνα με τον νόμο της 8ης Μαρτίου 2013, να της καταβάλει ως κατ' αποκοπήν αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης ποσό ίσο με δώδεκα φορές το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ, ήτοι 480 ευρώ.
- 16 Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι καλείται να διευκρινίσει αν, στο πλαίσιο μίας και μόνης σύμβασης, κάθε καθυστερημένη πληρωμή του οφειλέτη γεννά δικαίωμα καταβολής του ελάχιστου κατ' αποκοπήν ποσού των 40 ευρώ για έξοδα είσπραξης ή αν το ποσό αυτό οφείλεται άπαξ, ανεξαρτήτως του αριθμού των εκπρόθεσμων πληρωμών. Θεωρεί ότι η εφαρμογή του νόμου της 8ης Μαρτίου 2013 στην υπόθεση της κύριας δίκης οδηγεί στην υιοθέτηση της δεύτερης λύσεως, δεδομένου ότι το άρθρο 10, παράγραφος 3, του ίδιου νόμου προβλέπει ότι το κατ' αποκοπήν ποσό οφείλεται για κάθε «εμπορική συναλλαγή».
- 17 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το άρθρο 4, σημείο 1, του εν λόγω νόμου ορίζει ρητώς την έννοια της «εμπορικής συναλλαγής» ως «σύμβασης», σε αντίθεση με το άρθρο 2, σημείο 1, της οδηγίας 2011/7, και, ως εκ τούτου, η επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης προϋποθέτει, προηγουμένως, την ερμηνεία της τελευταίας αυτής διατάξεως καθώς και του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας.
- 18 Υπό αυτές τις περιστάσεις, το Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (πρωτοβάθμιο επαρχιακό δικαστήριο Βαρσοβίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
 - «1) Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας [2011/7] την έννοια ότι, στην περίπτωση σύμβασης στην οποία τα μέρη προέβλεψαν σειρά παραδόσεων αγαθών και την καταβολή του τιμήματος εντός ορισμένης προθεσμίας μετά από κάθε παράδοση, το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ οφείλεται για την καθυστέρηση της πληρωμής όσον αφορά κάθε επιμέρους παράδοση ή ότι το ενωσιακό δίκαιο επιβάλλει την καταβολή στον πιστωτή του κατ' αποκοπήν ποσού των 40 ευρώ μόνο για το σύνολο της εμπορικής συναλλαγής η οποία περιλαμβάνει σειρά επιμέρους παραδόσεων, ανεξάρτητα από τον αριθμό των καθυστερήσεων πληρωμών για τις επιμέρους παραδόσεις;
 - 2) Πρέπει να γίνει δεκτό ότι εμπορική συναλλαγή κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 1, της οδηγίας [2011/7] αποτελεί η σύμβαση με αντικείμενο την παράδοση αγαθών, βάσει της οποίας, αφενός, ο προμηθευτής υποχρεούται να παραδώσει στην αναθέτουσα αρχή συγκεκριμένο αριθμό αγαθών στη συμβατικά συμφωνημένη τιμή, με ταυτόχρονη

αναγνώριση του δικαιώματος της αρχής να καθορίζει μονομερώς τον χρόνο και τη συγκεκριμένη ποσότητα αγαθών όσον αφορά τις επιμέρους παραδόσεις στο πλαίσιο του αντικειμένου της σύμβασης, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητάς της να υπαναχωρεί από την αγορά μέρους των αγαθών χωρίς αρνητικές συνέπειες, και, αφετέρου, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να καταβάλλει το τίμημα που αντιστοιχεί σε κάθε τμηματική παράδοση αγαθών εντός ορισμένης προθεσμίας από αυτήν, ή πρέπει να γίνει δεκτό ότι καθεμία από τις εν λόγω τμηματικές παραδόσεις, που ανταποκρίνονται στις ανάγκες που γνωστοποιεί η αναθέτουσα αρχή, αποτελεί χωριστή εμπορική συναλλαγή κατά την έννοια της οδηγίας μολονότι δεν αποτελεί χωριστή σύμβαση κατά την έννοια του εθνικού δικαίου;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

- 19 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο πρέπει να εξεταστεί πρώτο, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν το άρθρο 2, σημείο 1, της οδηγίας 2011/7 έχει την έννοια ότι ο όρος «εμπορική συναλλαγή» που περιλαμβάνεται στο εν λόγω άρθρο αφορά καθεμία από τις παραδόσεις αγαθών που πραγματοποιούνται σε εκτέλεση μίας και μόνης σύμβασης ή αφορά μόνον τη σύμβαση σε εκτέλεση της οποίας τα αγαθά πρέπει να παραδοθούν διαδοχικά.
- 20 Συναφώς, υπενθυμίζεται, αφενός, ότι η οδηγία 2011/7, σύμφωνα με το άρθρο της 1, παράγραφος 2, εφαρμόζεται σε όλες τις πληρωμές που έχουν χαρακτήρα αμοιβής στο πλαίσιο «εμπορικών συναλλαγών» και, αφετέρου, ότι η έννοια αυτή ορίζεται κατά τρόπο ευρύ στο άρθρο 2, σημείο 1, της εν λόγω οδηγίας ως «κάθε συναλλαγή μεταξύ επιχειρήσεων ή μεταξύ επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών, η οποία οδηγεί στην παράδοση αγαθών ή στην παροχή υπηρεσιών έναντι αμοιβής» (απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2022, BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, σκέψη 21).
- 21 Αφ' ης στιγμής το άρθρο 2, σημείο 1, της οδηγίας 2011/7 δεν κάνει καμία ρητή αναφορά στο δικαίωμα των κρατών μελών να προσδιορίζουν τη σημασία και το περιεχόμενο της έννοιας των «εμπορικών συναλλαγών», η έννοια αυτή πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο αυτοτελή και ομοιόμορφο, λαμβανομένου υπόψη του γράμματος και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η διάταξη που περιλαμβάνει την ανωτέρω έννοια, καθώς και των σκοπών τους οποίους επιδιώκει τόσο η ίδια η διάταξη όσο και η πράξη του δικαίου της Ένωσης της οποίας αποτελεί μέρος [πρβλ. αποφάσεις της 9ης Ιουλίου 2020, RL (Οδηγία για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών), C-199/19, EU:C:2020:548, σκέψη 27, και της 18ης Νοεμβρίου 2020, Techbau, C-299/19, EU:C:2020:937, σκέψη 38].
- 22 Όσον αφορά το γράμμα του άρθρου 2, σημείο 1, της οδηγίας 2011/7, η χρήση του όρου «κάθε συναλλαγή» καταδεικνύει ότι η έννοια της «εμπορικής συναλλαγής», όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 20 της παρούσας απόφασης, πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως και, ως εκ τούτου, δεν ταυτίζεται κατ' ανάγκη με την έννοια της «σύμβασης».
- 23 Η διάταξη αυτή θέτει δύο προϋποθέσεις προκειμένου μια συναλλαγή να μπορεί να χαρακτηριστεί ως «εμπορική συναλλαγή». Η συναλλαγή πρέπει, αφενός, να πραγματοποιείται είτε μεταξύ επιχειρήσεων είτε μεταξύ επιχειρήσεων και δημοσίων αρχών. Αφετέρου, πρέπει να οδηγεί στην παράδοση αγαθών ή στην παροχή υπηρεσιών έναντι αμοιβής (πρβλ. απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2022, BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, σκέψη 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 24 Επομένως, όταν τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν συμφωνήσει, στο πλαίσιο μίας σύμβασης, διαδοχικές παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών, καθεμία εκ των οποίων γεννά υποχρέωση πληρωμής που βαρύνει τον οφειλέτη, πληρούνται αμφοτέρως οι προϋποθέσεις του άρθρου 2, σημείο 1, της οδηγίας ώστε κάθε παράδοση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών που πραγματοποιείται σε εκτέλεση της εν λόγω σύμβασης να χαρακτηρίζεται ως εμπορική συναλλαγή, κατά την έννοια της διάταξης αυτής.
- 25 Η οικονομία της οδηγίας 2011/7 επιβεβαιώνει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης δεν είχε σκοπό η έννοια της «εμπορικής συναλλαγής» να ταυτίζεται με εκείνη της «σύμβασης». Πράγματι, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 20 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας ορίζει ότι αυτή «εφαρμόζεται σε όλες τις πληρωμές που έχουν χαρακτήρα αμοιβής στις εμπορικές συναλλαγές», ανεξαρτήτως του αν οι συναλλαγές αυτές αντιστοιχούν σε συγκεκριμένη σύμβαση. Ως εκ τούτου, τυχόν συστατική ερμηνεία της έννοιας της «εμπορικής συναλλαγής» η οποία θα οδηγούσε σε ταύτιση με την έννοια της «σύμβασης» θα ερχόταν σε αντίθεση με τον ίδιο τον ορισμό του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής της οδηγίας.
- 26 Όσον αφορά τους σκοπούς της οδηγίας 2011/7, η οποία αποσκοπεί κυρίως στην προστασία του πιστωτή από τις καθυστερήσεις πληρωμών και στην αποθάρρυνση των εν λόγω καθυστερήσεων, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι η έννοια της «εμπορικής συναλλαγής» πρέπει κατ' ανάγκη να αντιστοιχεί στην έννοια της «σύμβασης».
- 27 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, σημείο 1, της οδηγίας 2011/7 έχει την έννοια ότι ο όρος «εμπορική συναλλαγή» που περιλαμβάνεται στο εν λόγω άρθρο αφορά καθεμία εκ των διαδοχικών παραδόσεων αγαθών ή παροχών υπηρεσιών που πραγματοποιούνται σε εκτέλεση μίας και μόνης σύμβασης.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

- 28 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7, σε συνδυασμό με το άρθρο 4 αυτής, έχει την έννοια ότι, όταν μία και μόνη σύμβαση προβλέπει διαδοχικές παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών και υποχρέωση καταβολής της αμοιβής για καθεμία από αυτές εντός ορισμένης προθεσμίας, το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ οφείλεται για κάθε καθυστερημένη πληρωμή ως αποζημίωση του πιστωτή για τα έξοδα είσπραξης ή ότι το ποσό αυτό οφείλεται άπαξ, ανεξαρτήτως του αριθμού των εκπρόθεσμων πληρωμών.
- 29 Συναφώς, υπενθυμίζεται πρώτον ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι, όταν καθίστανται απαιτητοί οι τόκοι υπερημερίας σε εμπορικές συναλλαγές, ο πιστωτής έχει το δικαίωμα να λάβει από τον οφειλέτη τουλάχιστον το κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης. Επιπροσθέτως, η παράγραφος 2 του εν λόγω άρθρου επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να διασφαλίζουν, αφενός, ότι το συγκεκριμένο κατ' αποκοπήν ποσό οφείλεται αυτοδικαίως, ακόμη και χωρίς προηγούμενη όχληση του οφειλέτη και, αφετέρου, ότι το εν λόγω ποσό αποτελεί αποζημίωση του πιστωτή για τα έξοδα είσπραξης της απαίτησης στα οποία υποβλήθηκε. Τέλος, η παράγραφος 3 του ίδιου άρθρου αναγνωρίζει στον πιστωτή το δικαίωμα να ζητήσει από τον οφειλέτη, επιπλέον του ελάχιστου κατ' αποκοπήν ποσού των 40 ευρώ, εύλογη αποζημίωση για όλα τα υπολειπόμενα έξοδα είσπραξης, πέραν του κατ' αποκοπήν ποσού, που οφείλονται στην υπερημερία του οφειλέτη.

- 30 Η έννοια της «καθυστέρησης πληρωμής» στην οποία θεμελιώνεται το δικαίωμα του πιστωτή να λάβει από τον οφειλέτη όχι μόνο νόμιμους τόκους, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7, αλλά και το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, ορίζεται στο άρθρο 2, σημείο 4, της οδηγίας ως η μη πραγματοποίηση πληρωμής εντός της συμβατικής ή εκ του νόμου προθεσμίας. Δεδομένου ότι η οδηγία αυτή καλύπτει, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 2, «όλες τις πληρωμές που έχουν χαρακτήρα αμοιβής στο πλαίσιο εμπορικών συναλλαγών», η έννοια της «καθυστέρησης πληρωμής» αφορά κάθε εμπορική συναλλαγή θεωρούμενη μεμονωμένα (πρβλ. απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2022, BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, σκέψη 28).
- 31 Δεύτερον, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7 ορίζει τις προϋποθέσεις απαιτητού του ελάχιστου κατ' αποκοπήν ποσού των 40 ευρώ παραπέμποντας, όσον αφορά τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και δημοσίων αρχών, στο άρθρο 4 της οδηγίας. Το άρθρο αυτό προβλέπει στην παράγραφο 1 ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, κατά τις εν λόγω εμπορικές συναλλαγές, ο πιστωτής που έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του και δεν έχει λάβει εγκαίρως το οφειλόμενο ποσό δικαιούται να λάβει, κατά τη λήξη της προθεσμίας που ορίζεται στις παραγράφους 3, 4 και 6 του εν λόγω άρθρου, τους νόμιμους τόκους υπερημερίας, χωρίς να απαιτείται όχληση, εκτός εάν ο οφειλέτης δεν ευθύνεται για την καθυστέρηση (απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2022, BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 32 Από τα ανωτέρω προκύπτει, αφενός, ότι η αξίωση νόμιμων τόκων υπερημερίας, που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7, καθώς και η αξίωση σε ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό, που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, οι οποίες γεννώνται λόγω «καθυστέρησης πληρωμής», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 4, της οδηγίας, συνδέονται με «εμπορικές συναλλαγές» θεωρούμενες μεμονωμένα. Αφετέρου, οι νόμιμοι τόκοι, όπως και το κατ' αποκοπήν ποσό, καθίστανται αυτοδικαίως απαιτητοί κατά τη λήξη της προθεσμίας πληρωμής που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφοι 3, 4 και 6, της οδηγίας, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου. Η αιτιολογική σκέψη 17 της οδηγίας 2011/7 αναφέρει, συναφώς, ότι «[ο]ι πληρωμές που πραγματοποιεί ο οφειλέτης θα πρέπει να θεωρούνται εκπρόθεσμες, για τον σκοπό της τεκμηρίωσης απαίτησης τόκων υπερημερίας, εφόσον ο πιστωτής δεν έχει στη διάθεσή του το οφειλόμενο ποσό κατά την καταληκτική ημερομηνία, ενώ έχει εκπληρώσει τις νομικές και συμβατικές υποχρεώσεις του» (πρβλ. απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2022, BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, σκέψη 32).
- 33 Όσον αφορά τις προϋποθέσεις του απαιτητού των τόκων υπερημερίας και του ελάχιστου κατ' αποκοπήν ποσού αντιστοίχως, ούτε το άρθρο 4, παράγραφος 1, ούτε το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7 κάνουν διάκριση ανάλογα με το αν οι οφειλόμενες πληρωμές που έχουν χαρακτήρα αμοιβής για τα παραδοθέντα εμπορεύματα ή τις παρασχεθείσες υπηρεσίες και δεν έχουν εξοφληθεί εμπροθέσμως πραγματοποιούνται ή όχι δυνάμει μίας και μόνης σύμβασης. Επομένως, το γράμμα των εν λόγω διατάξεων δεν μπορεί να θεμελιώσει ερμηνεία κατά την οποία, σε περίπτωση μίας και μόνης σύμβασης, το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ της αποζημίωσης για τα έξοδα είσπραξης οφείλεται στον πιστωτή άπαξ, ανεξαρτήτως του αριθμού των επιμέρους εκπρόθεσμων πληρωμών.
- 34 Η διαπίστωση αυτή επιρρωννύεται από το άρθρο 5 της οδηγίας 2011/7, το οποίο αφορά περίπτωση αντίστοιχη, για τους σκοπούς εφαρμογής της οδηγίας, με την επίμαχη στην κύρια δίκη. Πράγματι, από το εν λόγω άρθρο, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας, προκύπτει ότι, όταν τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν συμφωνήσει χρονοδιάγραμμα πληρωμής που

προβλέπει την καταβολή των οφειλόμενων ποσών σε δόσεις, το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ της αποζημίωσης για τα έξοδα είσπραξης είναι απαιτητό για κάθε δόση πληρωμής που δεν εξοφλήθηκε εμπροθέσμως.

- 35 Ως εκ τούτου, από τη γραμματική και συστηματική ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7 προκύπτει ότι το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ της αποζημίωσης για τα έξοδα είσπραξης οφείλεται στον πιστωτή ο οποίος εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του για κάθε ανεξόφλητη ληξιπρόθεσμη πληρωμή έχουσα χαρακτήρα αμοιβής για εμπορική συναλλαγή, η οποία αποδεικνύεται με τιμολόγιο ή με ισοδύναμη απαίτηση πληρωμής, περιλαμβανομένης της περίπτωσης κατά την οποία πλείονες πληρωμές που συνιστούν αμοιβή για διαδοχικές παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών που πραγματοποιούνται σε εκτέλεση μίας και μόνης σύμβασης είναι ληξιπρόθεσμες, εκτός εάν ο οφειλέτης δεν ευθύνεται για την επελθούσα καθυστέρηση (πρβλ. απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2022, BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, σκέψη 34).
- 36 Τρίτον, η εν λόγω ερμηνεία του άρθρου 6 της οδηγίας 2011/7 επιβεβαιώνεται από τον σκοπό της διάταξης αυτής. Από το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας, σε συνδυασμό με την αιτιολογική της σκέψη 3, προκύπτει ειδικότερα ότι η οδηγία έχει ως σκοπό όχι μόνο να αποθαρρύνει τις καθυστερήσεις πληρωμών, διασφαλίζοντας ότι δεν είναι οικονομικώς ελκυστικές για τον οφειλέτη λόγω των χαμηλών ή των ανύπαρκτων τόκων υπερημερίας που οφείλονται σε τέτοια περίπτωση, αλλά επίσης να προστατεύσει αποτελεσματικά τον πιστωτή έναντι των εν λόγω καθυστερήσεων, διασφαλίζοντάς του την κατά το δυνατό πληρέστερη αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης στα οποία υποβλήθηκε. Συναφώς, η αιτιολογική σκέψη 19 της οδηγίας διευκρινίζει, αφενός, ότι τα έξοδα είσπραξης θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν την είσπραξη του διοικητικού κόστους και την αποζημίωση για το εσωτερικό κόστος που οφείλεται στην καθυστέρηση της πληρωμής και, αφετέρου, ότι η αντιστάθμιση σε μορφή κατ' αποκοπήν ποσού θα πρέπει να αποσκοπεί στον περιορισμό του διοικητικού και του εσωτερικού κόστους που συνεπάγεται η είσπραξη (πρβλ. απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2022, BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, σκέψεις 35 και 36).
- 37 Υπό το πρίσμα αυτό, η σώρευση, όσον αφορά τον οφειλέτη, πλειόνων καθυστερήσεων στην πληρωμή διαδοχικών παραδόσεων αγαθών ή παροχών υπηρεσιών σε εκτέλεση μίας και μόνης σύμβασης δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό που οφείλεται ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης για κάθε καθυστερημένη πληρωμή να καταβάλλεται μόνον εφάπαξ. Κατ' αρχάς, μια τέτοια μείωση του οφειλόμενου ελάχιστου κατ' αποκοπήν ποσού θα καθιστούσε άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας το άρθρο 6 της οδηγίας 2011/7, σκοπός του οποίου είναι, όπως υπογραμμίστηκε στην προηγούμενη σκέψη, όχι μόνο η αποτροπή των καθυστερήσεων πληρωμών αλλά και η αποζημίωση, με τα ποσά αυτά, «για τα έξοδα είσπραξης του πιστωτή», δεδομένου ότι τα έξοδα είσπραξης τείνουν να αυξάνουν αναλόγως του αριθμού των πληρωμών και των ποσών τα οποία ο οφειλέτης δεν εξοφλεί εμπροθέσμως. Εν συνεχεία, η εν λόγω μείωση θα ισοδυναμούσε με απόκλιση, υπέρ του οφειλέτη, από το κατ' αποκοπήν ποσό του άρθρου 6, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, χωρίς κανένα «αντικειμενικό λόγο» προς τούτο, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο γ', της ίδιας οδηγίας. Τέλος, η επίμαχη μείωση θα κατέληγε στην απαλλαγή του οφειλέτη από ένα μέρος της οικονομικής επιβάρυνσης που απορρέει από την υποχρέωσή του να καταβάλει, για κάθε τιμολόγιο που δεν εξοφλήθηκε εμπροθέσμως, το κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 1 (πρβλ. απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2022, BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, σκέψη 37).

- 38 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7, σε συνδυασμό με το άρθρο 4 της ίδιας οδηγίας, έχει την έννοια ότι, όταν μία και μόνη σύμβαση προβλέπει διαδοχικές παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών και υποχρέωση καταβολής της αμοιβής για καθεμία από αυτές εντός ορισμένης προθεσμίας, το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ της αποζημίωσης για τα έξοδα είσπραξης οφείλεται στον πιστωτή για κάθε καθυστερημένη πληρωμή.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 39 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (όγδοο τμήμα) αποφαίνεται:

- 1) Το άρθρο 2, σημείο 1, της οδηγίας 2011/7/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές,**

έχει την έννοια ότι:

ο όρος «εμπορική συναλλαγή» που περιλαμβάνεται στο εν λόγω άρθρο αφορά καθεμία εκ των διαδοχικών παραδόσεων αγαθών ή παροχών υπηρεσιών που πραγματοποιούνται σε εκτέλεση μίας και μόνης σύμβασης.

- 2) Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7, σε συνδυασμό με το άρθρο 4 της ίδιας οδηγίας,**

έχει την έννοια ότι:

όταν μία και μόνη σύμβαση προβλέπει διαδοχικές παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών και υποχρέωση καταβολής της αμοιβής για καθεμία από αυτές εντός ορισμένης προθεσμίας, το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ της αποζημίωσης για τα έξοδα είσπραξης οφείλεται στον πιστωτή για κάθε καθυστερημένη πληρωμή.

(υπογραφές)